

“Ben Lağım Farelerimi Seviyorum!”

Milliyet Sanat Dergisi

Nazan Özcan

Müge İplikçi, öykü ve araştırma kitaplarından sonra ilk romanını yeni yayınevinden çıkardı. İplikçi ile “Kül ve Yel” adlı romanını konuştuk.

İlk kitabı “Perende” ile oluşturduğu umudu boşa çıkarmadı Müge İplikçi. Ardı ardına kitaplar yazdı; “Collumbus’un Kadınları”, “Arkası Yarım”, “Transit Yolcular” öyküydü. Feministliği ile yüreklerimize serin sular serperken iki tane de araştırma kitabı çıkardı: “Yıkık Kentli Kadınlar” ve “Cımbızın Çektikleri”. Şimdi ilk romanı “Kül ve Yel” ile selamlaşıyoruz. Baktığınızda bu ufacık tefecik ve güler yüzlü kadının bunca işi nasıl yaptığına şaşmamak elde değil.

- Siz hep öykü yazacağım demiştiniz... Neden kararınızı değiştirdiniz?

Bakmayın siz bana. “Transit Yolcular”dan sonra bir şeyleri bu boyuta çekebileceğimi fark ettim. “Kül ve Yel”, bir öyküye sığmayacak bir kitaptı. O kendisi ben roman olacağım, dedi. Bin demedim. “Transit Yolcular” da son anda frene bastığım için öykü oldu.

- Sizin için öyküyle roman arasında nasıl bir fark var?

Öyküde alanınız dardır ve çok keskin kalem kıvraklığı gerektirir. Romanda ise alana yayabiliyorsunuz ve bu bir olanaklar dizisi sunuyor. Dezavantaj olarak romanda hayatınıza romandan başka hiçbir şey sokamıyorsunuz öyküde ise, bir öykü yazarsınız sonra hayatınızın başka bir kesiti girer araya, bir buluşmaya gidersiniz, birilerini seversiniz, dedikodu yaparsınız ama romanda böyle bir şansınız yok. O yüzden çok yoruldum yazarken, çok ciddi bir tempo gerektiriyor.

- Öyle diyorsunuz ama bir taraftan öğretmenlik yapıyorsunuz, ayrıca bir çocuğunuz var.

Salome’nin dediği lafa çok inanıyorum: “Hayatın size verebileceği bir şey yoktur, hayatı çaldığımız müddetçe bir şeyler yapabilirsiniz”. Hep çalarak yaşadım hayatta. Kitap da öyle çıktı zaten. Çaldığım anlardan.

- Ne kadar sürede yazıldı?

Kafamdaki kurgusu bir yıl sürdü. O süreçte Amerika’ya gittim geldim, bir tez de orada yazdım. Hazirandan itibaren evimde oturup günde sekiz saat çalıştım.

- Memurlar gibi yani.

Evet, çok sıkıcı oluyor.

- Yaratıcılık denilen şey birden gelmez mi?

Yaratıcılık an’ları da var, kurgu için kullanabileceğiniz anlar da... Ama yazmak bir disiplindir. Okur olmak da böyle bir şey. Kendinizi disipline etmeniz gerekiyor ki, ortaya bir şeyler çıksın. Bu işi profesyonel yaptığımı düşünüyorum dolayısıyla böyle çalışmak durumundaydım.

- “Kül ve Yel” nedir?

“Kül” ile ben yangından sonra oluşan külleri kastettim, onları kriz anları olarak tasarladım kafamda. O kriz anları, yani yangından sonra travmanın yarattığı olaylardan arta kalan şeyler çok önemli. Hatırladıklarımız ve unuttuklarımız açısından. Sonrasında çıkan “Yel” ise unutma fiilinin belli başlı göstergesi olarak var kitapta.

- Kitapta sürekli farelerden bahsediliyor. Neden?

Fareler hepimizde arkaik bir korku yaratır, özellikle lağım fareleri. Bunlar bir şekilde bilincimizin altında yer alan korkularımızı, kaçışlarımızı, yalnızlıklarımızı, kendimizle yüzleşmediğimiz hallerimizi temsil ediyor. Başkahraman Fehime'nin kendiyile yüzleştiği ilk an, yangından sonra sembolik olarak, farelerle karşılaşması. İlk kez kendine yalan söylemiyor. Farelerin temsil ettiği şeyler, o koyu renk, kirlilik, tikslenme duygusu, ürperme vs. Ben lağım farelerimi seviyorum!

- Bir de sürekli dehlizler var.

Naçizane kendimizden kaçtığımız yerler olarak düşündüm onları. Acaba kaçımız o yüzleşmeyi yaşıyoruz? Herkesin kafasında olan ama girmeye cesaret edemediğimiz karanlıkları temsil ediyor. Ben bir yazarım ve böyle yazdım ama herkesin böyle okuması gerekmiyor.

- Kitapta hiç gerçek yer ismi yok; Şerbetçi, Koçan, Yelkovankuşu gibi isimler var.

Gerçek isimler vermek beni heyecanlandırmayacaktı. Benim kafamda onların temsil ettiği bir şey vardı, bunu oynamak istedim kitabın içinde.

- Numen de yurtdışı ama neresi pek anlaşılıyor?

Kitabı yazmayı tasarlarırken Irak Savaşı çıktı. Çok travmatik bir dönemdi ve ben onun hemen ertesinde Amerika'ya gitmek durumunda kaldım. Gümrükte rezaleti yaşadım. Ayakkabılarımızın aranmasından CNN International'ın biz aslında barışı getiriyoruz propagandalarına, Amerikan halkının gururla seyrediş tablolarına ve “Yaşasın Bush!” gibi yorumlara kadar. Üç ay boyunca. Beni çok etkiledi. Orada olmam belki bir lütuftu bu kitap açısından. Ve orada hep şunu düşündüm: Bir üçüncü dünyalı olarak ben ne hissetmeliyim? Aklın yolu birdir deriz ya, hayır aklın yolu bir değildir. O noktada işte Numen aklın temsil ettiği bir yer olarak kitapta mutlaka olmalıydı. İllaki Amerika değil Numen ama Batı'dır. Burada ben Doğu'yu ya da Doğuculuğu da savunuyor değilim. Sadece naçizane üçüncü dünyalı olarak kendimin bu akıl toplumlarındaki yerini bulmaya çalışan ve tabii ki bulamayan biriyim.

- Kitapta Şükrü bir yerde şöyle diyor: “Bunların hepsinde marazi bir hal mevcut.” Nedir bu ailenin durumu?

Bunu diyor ama Şükrü'nün marazi olmadığını kim söyleyebilir? Bu eleştiri gelecektir kitaba muhtemelen, ne kadar marazi ve uçuk kaçık şeyler diye. Bunu diyenlerin de ne kadar marazi olup olmadığına bakmak gerek. Kendini akıllı hissedenler hep karşılarındakini bu biçimde tanımlamışlardır. Ben kitaptaki kahramanların marazi duruşlarını da seviyorum ve önemsiyorum. Tıpkı karanlık ve kirli olanı sevdiğim gibi. Daha gerçekçi buluyorum. Hangimiz sağlıklıyız, ilk kitabımdan beri bunu sordum. Kim kime akıl verebilir? Bence hiçbirimiz bir başkasına göre daha sağlıklı değiliz ruhen. Saklama paylarımız var. Sakladığımız zaman daha makul oluyoruz. Ama iç dünyalarımız böyle mi?

- O yüzden mi kitabın kurgusu da karmaşık? Bir bilinçakışı gibi her şey.

Aslında bu kurguyu tutturmak, içerik olarak o savrukluğu vermek ve o çatıyı kurmak çok zamanımı aldı. Yazma sürecinde evimdeki notları görseydiniz. Şunu unutma, bunu böyle yap ki, orada akıl tutulmasını verebileyim. Sadece okur için değil, beni de tetikte tutan bir metin “Kül ve Yel”.

- Okunmasını biraz zorlaştırıyor mu? Hiçbir şey sonlanmıyor.

Düşünme sistemi de böyledir. Ben burada sonlandırıyorum dediğiniz bir düşünce var mı, dış güçler olmadan. Aslında bilinç akışı düşüncenin kendi doğasında olan bir şey. Hele de Fehime'nin Alzheimerlı bir hasta olduğunu hatırlarsanız. Ben aylarca o hasta kadının belleği üzerinden görmeye çalıştım hayatı. O da yorucuydu.

- Tecavüzler, yangınlar, kazalar, intikamlar, cinayetler, kıskançlık, nefret vs. Nedir bu felaketler silsilesi?

Bundan sonra daha eğlenceli bir kitap yazacağım! Sizce yaşadığımız böyle bir silsile değil mi? Onun için. Ben bir tek satırlara yalan söylemediğimi düşünüyorum binlerce asker bilmem ne kadar kilometre öteden gelip onca masum insanı bir hiç uğruna yok edebiliyor, başımıza bir terör dalgası budaklanıyor, Allah aşkına bunlar normal mi? Sadece biz unutuyoruz.

- Üniversitede ders vermenin yazmaya etkisi var mı?

Kuşkusuz besliyor. Bilimsiz edebiyat olmaz. Ben çok iyi hissediyorum, oturayım yazayım diye belki bir kitap yazabilirsiniz ama ikinci olmaz. Mutlaka bir şeylerden beslenmeniz gerekiyor. Edebiyatın duygulu olmakla ilişkisinin yüzde 10 olduğunu düşünüyorum. Yüzde 90'ı sizin yaptığınız araştırma ve sorgulamadır. Hocalıkta da ben gençlerle hep iç içeyim ve onlardan mutlaka bir şeyler öğreniyorum.

- Kadın çalışmaları ile de tanınıyorsunuz, nerede başladı?

Kadın çalışmalarına başladığım dönemde çok savruk yaşıyordum. Artık toparlanmalıyım dediğim dönemlerdi. Yalnız ve çaresiz hissettiğim dönemlerde Türkiye'nin durumu ortadaydı. Solculuk deseniz ortada kalmamış, meydanda papatyalar geziyor.

- Sonra onlar kurudu ama?

Yeni varyasyonları çıkıyor. Bir arkadaşım dedi ki, kadın çalışmalarına girsene. Zor bela filolojiyi bitirmiştım. Hazırlanırken bayağı bir çalıştım, hoşuma da gitti. Kazandım ve hayatımın en keyifli dönemlerini yaşadım. O çaresizlik, kadınlık durumu, yalnızlığımız, dışarıda bırakılışımız, bir bu anlamda yalnız değiliz dedik. Ben feministim dediğimde kamçımı elime alayım erkeklere vurayım gibi algılamadım hiç. Bugün feminizm dersi verirken de bunu anlatmıyorum zaten. Hâlâ kız çocukları okula gitsin diye kampanyalar yapıyorsa ve hâlâ doğumlarda ölümler çok yüksekse, o zaman bu ülkede ciddi bir kadın sorunu var. O yüzden ben feministim.

01.01.2004